

๓๑ มีนาคม

วันเสด็จพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระมหากษัตริย์เจ้าแล้ว

ทรงใฝ่ธรรมะ และทรงนำพากรุงรัตนโกสินทร์

สู่ยุคแห่งความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ

เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและเจ้าจอมมารดาเรียม ซึ่งภายหลังดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระศรีสุริเยศ

พระบรมราชชนนีพันปีหลวงในรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๓๐ ณ พระราชวังเดิม

มีพระนามเดิมว่า หม่อมเจ้าชายทับ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๔๙ สมเด็จพระบรมชนกนาถทรงได้รับการสถาปนาขึ้นเป็น พระมหาอุปราช กรมพระราชวังบวรสถานมงคล

จึงได้รับเลื่อนพระยศตามพระบิดาขึ้นเป็นพระองค์เจ้า ต่อมาเมื่อพระชนมายุครบผนวชตามพระราชประเพณี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

สมเด็จพระอัยยิกาธิราชจึงโปรดเกล้าฯ จัดพิธีผนวชให้ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

เสด็จออกในพิธีผนวชครั้งนี้ด้วยแม้จะมีพระชนมายุถึง ๗๒ พรรษาแล้วก็ตาม เมื่อทรงผนวชแล้วพระองค์ก็เสด็จไปจำพรรษา ณ วัดราชสิทธิาราม

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๕๖ ขณะพระชนมายุได้ ๒๖ พรรษาสมเด็จพระบรมชนกนาถทรงสถาปนาขึ้นดำรงพระยศเจ้าต่างกรม มีพระนามกรมว่า พระเจ้าลูกเธอ

กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ด้วยมีพระปรีชาสามารถในหลายแขนงวิชา ไม่ว่าจะเป็นด้านพระพุทธศาสนา อักษรศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ สถาปัตยกรรม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านพาณิชยศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ ทำให้เป็นที่วางพระราชหฤทัยจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ ให้กำกับราชการโดยดำรงตำแหน่งสำคัญ

ในกรมต่างๆ เช่น กรมท่ากรมพระคลังมหาสมบัติ กรมตำรวจ และยังทรงทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีความแทนพระองค์อยู่เสมอ

จึงทำให้ทรงรอบรู้งานราชการต่างๆ ของแผ่นดินเป็นอย่างดี

จนกระทั่งวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๖๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จสวรรคตโดยมิได้ทรงมอบพระราชสมบัติให้แก่พระราชโอรสพระองค์ใด

เจ้านายและขุนนางชั้นผู้ใหญ่จึงประชุมหารือแล้วลงมติกันว่า ควรถวายพระราชสมบัติให้แก่พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์

สืบราชสมบัติแทนเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๓ แห่งราชวงศ์จักรีพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

ด้วยทรงมีความรู้ความชำนาญทางการปกครองเป็นอย่างดี เนื่องด้วยสนองพระเดชพระคุณในรัชกาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมาเป็นเวลานาน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงสถาปนาผู้ใดขึ้นเป็นพระบรมราชินี คงมีแต่เพียงเจ้าจอมมารดาและสนมเอกเท่านั้น

และมีพระราชโอรสกับพระราชธิดารวมทั้งสิ้น ๕๑ พระองค์

พระราชกรณียกิจ

พระราชกรณียกิจด้านเศรษฐกิจ

ในขณะที่ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ เป็นเวลาที่ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะยากจนเป็นอย่างมาก

เนื่องจากเมื่อครั้งสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ต้องใช้เงินจำนวนมากหาศาลเพื่อทำนุบำรุงบ้านเมืองขึ้นมาใหม่

ประกอบกับการที่กรุงศรีอยุธยาสูญเสียทรัพยากรจากการพ่ายแพ้สงคราม

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตั้งระบบการจัดเก็บภาษีขึ้นหลายอย่างเพื่อหาเงินเข้าท้องพระคลังหลวง เช่น จังกอบ อากร ฤชา ส่วย

ภาษีเงินค่าราชการจากไพร่ เงินค่าผูกปี่ข้อมือเงิน เป็นต้น

การเก็บภาษีอากรนี้ทรงตั้งระบบการเก็บภาษีโดยให้เอกชนประมูลรับเหมาผูกขาดไปเรียกเก็บภาษีจากราษฎรเอง เรียกว่า เจ้าภาษีหรือนายอากร

ซึ่งส่วนใหญ่ชาวจีนจะเป็นผู้ประมูลได้ การเก็บภาษีด้วยวิธีนี้ทำให้เกิดผลดีหลายประการ

กล่าวคือนอกจากจะสามารถเก็บเงินเข้าพระคลังได้สูงแล้วยังส่งผลดีด้านการเมือง คือทำให้ชาวจีนที่เป็นเจ้าภาษีนายอากรนั้น

มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และมีความผูกพันกับแผ่นดินไทยมากขึ้น

นอกจากนี้รายได้ของรัฐอีกส่วนหนึ่งยังได้มาจากการค้าขายกับชาวต่างชาติ โดยไทยได้ส่งเรือสินค้าเข้าไปค้าขายในประเทศต่างๆ มากมาย

เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยและเชี่ยวชาญการส่งเรือสินค้าออกไปค้าขายมาตั้งแต่ครั้งดำรงยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ

กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ จนสมเด็จพระบรมชนกนาถตรัสเรียกพระองค์ว่า “เจ้าสัว”

และเมื่อพระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติก็ได้ทรงสนับสนุนการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น โดยโปรดเกล้าฯ ให้ต่อเรือกำปั่นเพื่อใช้ในการค้าจำนวนมาก

รายได้จากการค้าสำเภานี้นับเป็นรายได้สำคัญของประเทศในขณะนั้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการทำสนธิสัญญาเบอร์นีที่ไทรโยนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายภายในประเทศอย่างเสรี ยกเว้นสินค้าประเภทข้าว อาวุธปืน และฝิ่น

เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงและรัฐมีรายได้มากขึ้น รายได้ของแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้จึงสูงขึ้นมาก

โดยบางปีมีจำนวนมากถึง ๒๕ ล้านบาททีเดียว เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต

เงินในท้องพระคลังหลวงซึ่งรวมถึงเงินค่าสำเภาที่เหลือจากการใช้จ่ายของแผ่นดินมี ๔๐,๐๐๐ ชั่ง

และด้วยความที่พระองค์มีพระราชหฤทัยห่วงใยในด้านการสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามต่างๆ ก่อนที่จะเสด็จสวรรคต

จึงทรงมีพระราชปรารภให้แบ่งเงินส่วนนี้ไปทำนุบำรุงรักษาวัดที่ชำรุดเสียหาย และวัดที่สร้างค้างอยู่ ๑๐,๐๐๐ ชั่ง ส่วนที่เหลืออีก ๓๐,๐๐๐ ชั่ง ทรงโปรดเกล้าฯ

ให้รักษาไว้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับแผ่นดินต่อไป

เงินจำนวนนี้ กล่าวกันว่าพระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ใส่ถุงแดงเอาไว้

ซึ่งต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำมาใช้จ่ายเป็นค่าปรับในกรณีพิพาทระหว่างประเทศ ร.ศ. ๑๑๒(พ.ศ.๒๔๓๖)

จะเห็นได้ว่าแม้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จสวรรคตไปแล้ว

พระองค์ก็ยังทรงมีส่วนช่วยเหลือประเทศให้รอดพ้นวิกฤตการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ด้วยเงินถุงแดงที่พระองค์ทรงเก็บสะสมไว้

กลองวิจิฉัยเกรี

พระราชกรณียกิจด้านการปกครอง

พระราชกรณียกิจด้านการปกครองที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ ทรงโปรดเกล้าฯ

ให้นำกลองใบใหญ่ที่เจ้าพระยาพระคลังนำมาถวายไปตั้งไว้ที่ทิมดาบ กรมวังชั้นญญาง พระราชทานนามว่า “วิจิฉัยเกรี”

สำหรับให้ประชาชนที่ต้องการร้องทุกข์ถวายฎีกามาตี แล้วกรมวังก็จะไขญญางให้

เมื่อตีกลองแล้วตำรวจเวรก็จะรับตัวมาสอบถามเรื่องราวแล้วนำความขึ้นกราบบังคมทูล จากนั้นจึงมอบหมายให้ขุนนางคอยดูแลข้าราชการ

และคอยสอบถามอยู่เสมอมิให้ขาด ทำให้ขุนนางไม่อาจหลีกเลี่ยงต่อหน้าที่ได้ ประชาชนจึงได้รับผลประโยชน์เป็นอย่างมาก

พระราชกรณียกิจด้านการป้องกันประเทศ

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสงครามระหว่างไทยกับพม่าได้เบาบางและสิ้นสุดลง เพราะพม่าติดพันการทำสงครามอยู่กับอังกฤษ

แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความเกิดขึ้นหลายครั้งในหลายรัชกาลนี้ โดยสงครามที่สำคัญได้แก่

๑. พ.ศ. ๒๓๑๖ สงครามกับเจ้าอนุวงศ์ แห่งเมืองเวียงจันทน์ เดิมทีเมืองเวียงจันทน์ตกเป็นเมืองขึ้นของไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี

แต่ในขณะนั้นเจ้าอนุวงศ์เริ่มมีอำนาจมากขึ้น จึงถือโอกาสช่วงเปลี่ยนแผ่นดิน

ก่อกบฏยกกองทัพเข้ามาตีไทยเพื่อประกาศตนเป็นอิสระทว่าถูกกองทัพของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวขับไล่ออกไปได้หมดสิ้น

ดินแดนแคว้นลาวจึงยังคงอยู่ในอำนาจของไทยต่อไปจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. พ.ศ. ๒๓๗๖ – พ.ศ. ๒๓๙๐ สงครามกับญวน สงครามครั้งนี้กินเวลายาวนานถึง ๑๔ ปี เริ่มจากปี พ.ศ. ๒๓๗๖ ญวนที่เมืองโขงอ่อนก่อกบฏขึ้น

พระเจ้าเวียดนามมินมาง จึงต้องทำสงครามปราบปรามกบฏ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่าเป็นโอกาสที่จะแย่งชิงเขมรกลับคืน

และปราบญวนให้หายกำเริบ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาบดินทรเดชาเป็นแม่ทัพยกไปตีเมืองเขมร หัวเมืองญวนไปจนถึงโขงอ่อน และโปรดเกล้าฯ

ให้เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ) ยกทัพเรือไปตีหัวเมืองเขมรและญวนตามชายฝั่งทะเล สงครามยืดเยื้อมาเป็นเวลานานจนเป็นอันเลิกรบ

แต่ไทยก็ได้เขมรมายอยู่ในปกครองอีกครั้ง

พระราชกรณียกิจด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

เหตุการณ์ความสัมพันธ์กับต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่สำคัญมีดังนี้

๑. สัมพันธไมตรีกับอังกฤษ ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๓๖๙ ไทยได้ทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีและพาณิชย์กับอังกฤษ ชื่อว่า สนธิสัญญาเบอร์นี

เนื่องจากมินายเฮนรี เบอร์นี เป็นผู้ทำการเจรจากับรัฐบาลไทยเกี่ยวกับปัญหาการค้าและการเมืองในมลายู ใช้ระยะเวลา ๕ เดือน

ประกอบด้วยสนธิสัญญาทางพระราชไมตรี ๑๔ ข้อ และสนธิสัญญาทางการพาณิชย์แยกอีกฉบับรวม ๖ ข้อ สนธิสัญญาเบอร์นี

ถือเป็นสนธิสัญญาระดับแรกๆที่ไทยทำกับประเทศตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์

๒. สัมพันธไมตรีกับสหรัฐอเมริกา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ เริ่มจากการทำการค้าและมีการทำสนธิสัญญาระหว่างกัน โดยลงนามเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ.

๒๓๗๕ มินายเอ็ดมันส์ โรเบิร์ต เป็นทูตเจรจาใช้ระยะเวลาในการเจรจา ๒๒ วัน โดยมีข้อตกลงทางการเมืองและการค้าอยู่ในฉบับเดียวกัน ๑๐ ข้อ

สำหรับบรรดาประเทศต่างๆ ในเอเชียัน ประเทศจีนนับเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์อันดีกับไทย ทั้งทางด้านการทูตและการค้า

เขียนโดย พิชาย พงษ์พิทักษ์

วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2015 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอังคารที่ 31 มีนาคม 2015 เวลา 00:42 น.

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไทยได้จัดส่งราชทูตอัญเชิญพระราชสาสน์และเครื่องราชบรรณาการไปเจริญพระราชไมตรีกับประเทศจีนใน พ.ศ.

๒๓๖๘ การค้าระหว่างไทยกับจีนดำเนินไปได้ด้วยดีตลอดสมัยรัชกาลที่ ๓

ฤๅษีคัตตน

พระราชกรณียกิจด้านการศึกษาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังไม่มีการจัดตั้งโรงเรียนขึ้น ดังนั้นวัดจึงมีบทบาทเป็นสถาบันทางการศึกษาที่สำคัญมาก

เช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีพระสงฆ์เป็นครูสอนหนังสือ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสนับสนุนการศึกษาโดยโปรดเกล้าฯ

ให้ผู้มีความรู้ นำตำราต่างๆ จารึกลงบนศิลาประดับไว้ตามฝาผนังอาคารต่างๆ ของวัดราชโอรสาราม วัดสุทัศน์เทพวราราม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ความรู้ต่างๆ ที่โปรดเกล้าฯ ให้จารึกไว้มีทั้งวิชาอักษรศาสตร์ แพทยศาสตร์ พุทธศาสตร์และโบราณคดี ตำราโคลง

ฉันท์ กาพย์ กลอน ตำรายา ตำราโหราศาสตร์ พร้อมกันนั้นก็โปรดเกล้าฯ ให้ปั้นรูปฤๅษีคัตตน แสดงท่าบำบัตโรคลม กับคำโคลงบอกชนิดของลม

ตั้งไว้ในศาลารอบเขตพุทธาวาส เพื่อให้ประชาชนศึกษาความรู้ต่างๆ ได้อย่างแพร่หลาย จนอาจเรียกได้ว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเมืองไทย

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต ณ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน องค์ข้างตะวันตกในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๓๙๔

รวมพระชนมายุได้ ๖๓ พรรษา ๒ วัน รวมระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติ ๒๖ ปี ๘ เดือน ๑๒ วัน พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถในศาสตร์ต่างๆ หลายแขนง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน ปาณியศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากเป็นพระราชโอรสพระองค์ใหญ่ที่ทรงพระปรีชาสามารถ

ฉลาดหลักแหลมพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจึงโปรดเกล้าฯ ให้เข้ารับราชการต่างพระเนตรพระกรรณมาตั้งแต่ยังทรงดำรงพระยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ

กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ครั้นเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติพระองค์ก็ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ นำความมั่นคงก้าวหน้าสู่ประเทศนานับการ

และด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณปวงชนชาวไทยจึงร่วมใจกันสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นในบริเวณลานเจษฎาบดินทร์ ถนนราชดำเนิน

คัดลอกจากบทความของคุณพิชาย พงษ์พิทักษ์ ในเฟซบุ๊ก